

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 15. október 2018

Mál: Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2019 og frumvarp til laga um ýmsar aðgerðir í samræmi við forsendur fjárlaga fyrir árið 2019, 2. og 3. mál.

Ofangreind frumvörp hafa að geyma tillögur um breytingar á lögum til að uppfylla forsendur fjárlagafrumvarpsins sem hafa áhrif á tekjur og gjöld ríkissjóðs.

Samtök atvinnulífsins hafa í umsögn sinni um fjárlagafrumvarpið lýst yfir áhyggjum af útgjaldaaukningu frumvarpsins og óvissa um forsendur á tekjuhlið þess. Samtökin benda á að þrátt fyrir árangur við greiðslu skulda sem geri stjórnvöld betur í stakk búin til að takast á við áföll en ella þá séu skattstofnar þandir og því ekki sama svigrúm til tekjuaukningar og í síðustu niðursveiflu í efnahagslífinu. Samtökin vísa til þeirrar umsagnar í meðferð ofangreindra mála fyrir efnahags- og viðskiptanefnd en vilja jafnframt leyfa sér að fjalla sérstaklega um neðangreind atriði:

Um tryggingagjaldið

Tryggingagjald í heild var 5,19% fyrir hrunið 2008, þar af var almennt tryggingagjald 4,54% og atvinnutryggingagjald 0,65%. Vegna vaxandi atvinnuleysis á árunum 2009 og 2010 var atvinnutryggingagjaldið hækkað í 3,81% og varð tryggingagjaldið í heild hæst 8,35% árið 2011. Þegar atvinnuleysi tók að minnka og atvinnutryggingagjald lækkaði í samræmi við reglu laganna var almenna tryggingagjaldið hækkað. Nú á árinu 2018 er tryggingagjaldið í heild 6,85% og þar af er almenna tryggingagjaldið 5,40% og atvinnutryggingagjaldið 1,35%. Það hefur því lækkað um 1,5% frá því sem það var. Atvinnulífið telur sig því enn eiga inni rúmlega 1% lækkun tryggingagjalds.

Fyrirhuguð lækkun á tryggingagjaldi ræða fyrsta skref í síðbúnum efdum á handsali stjórnvalda og Samtaka atvinnulífsins um lækkun þess í tengslum við endurskoðun kjarasamninga í ársbyrjun 2016. Fyrsti áfanginn kom til framkvæmda um mitt ár 2016, 0,5% lækkun, og var fyrirhuguð sama hlutfallslækkun 2017 og 2018 að gefnum forsendum um lækkun skulda ríkisins. Þannig yrði gjaldið komið nálægt því sem það var fyrir efnahagshrunið 2008. Þá hefur ítrekað komið fram þverpólitískur vilji til lækkunar tryggingagjaldsins.

Þá vilja samtökin áréttu athugasemdir í umsögn og viðbótarumsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur (167. mál) á síðasta þingi en þar gerðu samtökin athugasemd við breytingu á ráðstöfun tryggingagjalds vegna stefnumörkunar hins opinbera í tengslum við lög um opinber fjármál. Var m.a. bent á að tryggingagjald væri markaður tekjustofn sem ætti rætur sínar að rekja til samninga aðila vinnumarkaðarins og væri ígildi iðgjalda og því mikilvægt að ekki kæmi til röskunar á samstarfi stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins um verkefni sem samið hefur verið um í kjarasamningum á grundvelli þríhliða samstarfs.

Þrátt fyrir ákvæði laga nr. 60/2012 og þjónustusamning milli velferðarráðuneytisins og VIRK um að framlög til VIRK skuli nema 0,05% af áætluðum gjaldstofni tryggingagjalds fyrir árið 2018, er ekki byggt á þeim forsendum í fjárlagafrumvarpi 2019. Framlagið ætti að nema 812,5 m.kr. en er 739,5 m.kr. í frumvarpinu. Samtök atvinnulífsins fara fram á að þessi fjárhæð verði endurskoðuð í samræmi við samkomulag stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins um fjármögnun starfsemi VIRK.

Þá er óhjákvæmilegt að minna á samkomulag stjórnvalda og Samtaka atvinnulífsins (n.t.t. forvera þeirra, VSÍ) um fjármögnun Staðlaráðs. Í því fólst að stofnuninni voru tryggðar tekjur á fjárlögum með mörkun tekjustofns við hlutdeild í tryggingagjaldi (sbr. lög 156/1996). Í 7. gr. laga um staðla og Staðlaráð Íslands segir: „Til að standa straum af starfsemi Staðlaráðs Íslands rennur hluti af gjaldstofni tryggingagjalds samkvæmt lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, til Staðlaráðs Íslands.“ Samsvarandi ákvæði var í 3. gr. laga um tryggingagjald á árunum 1997-2011 þar til það var felld niður árið 2012. Væri ákvæðið enn í gildi hefði framlag til Staðlaráðs 104,5 m.kr. á árinu 2018 en var þess í stað 63. m.kr. Staðlaráð hefur þurft að draga úr starfsemi sinni undanfarin ár vegna skertra fjárframlaga en starfsemi þess er nauðsynleg og þjóðhagslega arðbær enda fer notkun staðla vaxandi og er víða forsenda fyrir samkeppnishæfni og aðgangi að mörkuðum.

Kolefnisgjaldið

Í umsögn SA um fjárlagafrumvarpið er bent á að kolefnisgjaldið sé tekjulind fyrir ríkissjóð, eins og hver annar skattur, þótt það sé lagt á undir því yfirskyni að um sé að ræða aðgerð í loftslagsmálum. Mikilvægt sé að svokallaðir grænir skattar séu lagðir á í samhengi við og samhliða lækkun á gjöldum vegna umhverfisvænnar starfsemi þannig að ekki sé um hreina skattahækkun að ræða. Gjaldið hefur tvöfaldast á fyrir fáeinum árum og skilar ríkissjóði verulegum tekjum án þess að það liggja fyrir með hvaða hætti ívilnanir hafi verið veittar á móti.

Fjárhæðamörk tekjuskattsstofns

Samkvæmt gildandi lögum skulu fjárhæðamörk milli neðra og efra þreps tekjuskattsstofns taka breytingum í upphafi hvers árs í réttu hlutfalli við hækkun á launavísitölu frá upphafi til loka næstliðins tólf mánaða tímabils. Í frumvarpinu kemur fram að ólík uppfærsla hafi leitt til bjögunar á skattbyrði tekjuskattsins miðað við

persónuafsláttinn sem er uppfærður samkvæmt vísitölu neysluverðs. Samtökin benda á að yfir lengri tíma vex kaupmáttur umfram verðlag og því eðlilegt að taka tillit til þess. Á Norðurlöndunum er með einum eða öðrum hætti tekið tillit til launabreytinga við ákvörðun skattþrepa enda er að öðrum kosti verður til sjálfvirk skattahækkun sem ekki er hluti pólitískrar stefnumótunar.

Virðingarfyllst,

Berglára Halldórsdóttir